

Mõtteid aedniku kutse-eetikast

Maria Mägi - 1ak2

Eetika oleks justkui iseenesestmõistetav, elementaarne elamise viis, põhitõed, mida peame kirjutamata reegliteks, et ühine elu saaks toimida. Hälbeid selles leidub muidugi nagu ikka igas süsteemis.

Põhilisimaks vigade tegemisel ja levimisel pean inimeste üldist vähest informeeritust, teadmiste puudust ja teadmiste teadvustamist (ka huvi puudumist). Selleks, et tegelikkuses õnnestuks jälgida (kutsealaseid) põhimõtteid, on oluline vastutuse olemasolu, mis aga saab tekkida ainult tänu teadmistele ja kogemustele (kui pole tegemist rikutud psüühikaga?).

Teemasid, mille üle arutleda, on palju. Mitmed neist on laiemad kitsalt aedniku kutsest.

Palju on sellist, millele saaksime tähelepanu pöörata üksikisikuna, palju sellist, millesse võiks ja peaks sekkuma riik, kui institutsioon, kui see oleks tugev. Võtame või viimati taas hetkeks tähelepanu saanud haigestunud rododendronite müük- mis on lõpuks tähtsam, kas inimeste vabadus igast putkast osta majatrepi kõrvale eksootilise välimusega taim või võimalus ka 20 aasta pärast korjata tammetõrusid, vaadata sügisel värvilisi vahtraid ning korjata ise metsast mustikaid ja pohli, milliseid kõiki võib tabada laastav Sakamaalt saabunud tõbi? Aednik saab vastutada oma teadmiste piires, riik kompetentsete kodanike toel.

Loodus kujuneb ümber, seda kujundatakse ümber. Tagajärjed on inimtegevusel toimuval erosioonil, põhja- ja pinnavee vooluteede muutumisel, erinevate kemikaalide imbumisel isegi meie kodusse kartulipeenrasse, invasiivsed liigid- enamik sellest majandusliku edu nimel.

Looduse ümberkujundajate eetilisel on tunnetuslikud piirid- rõõmsast aretustegevusest geenimutatsioonideni. Meenub lugu ühest ärimees- aednikust, kes oli enesele rajanud taburetipõllu- terve põld kolme jalaga taburette, just nii suured, kui vaja- kasvatatud kokku kolmest puust, mis kokkukasvanult sobivalt kõrguselt maha lõigati ja müüki pandi. Kas see on leidlik, lõbus? Kasulik? Viisakas? Kas see võiks olla ka ebaeetiline?

Joosep Ivaski joonis

Kas on vahet andes taimedele võimaluse vabal tahtel liikide (sortide-)vaheliselt paljuneda või sellel, kui nende tahte vastaselt sundida neid oma tavapäraseid kasvuharjumusi muutma? Samas andvat ju korralikult lõigatud õunapuu paremini vilja ja püगतud labürinti lossiaias on üsna muljetavaldav vaadata.

Otstarbekus- palju on palju ja palju on paras? Pole ju mõistlik kaevata kevadel ülesse tohutu maatükk, külvata see täis ning sügisel tõdeda, et enam ei jätku jaksu kogu seda ilu ka koristada. Või rajada pirakas marjaistandik arvestamata, et saagi koristamine ja põõsaste eest hoolitsemine on aeganõudev tegevus ning lasta see hoopis aastatega umbe kasvada. Olen näinud lummavat, samas traagilist läbimatut hõbedaselt sammaldunud kreegi- ja kirsivõsa, mis vilju andmata igal kevadel rohkelt õitseb ja teisest otsast kuivab. Võibolla oleks targem naabri viljapuude huvides see maha võtta?

Tegelikult adub ju igaüks meist piiri lubatu ja lubamatu vahel, oluline on suuta mitte järele anda laiskusele ja kiusatusele tegelikkuses neid põhitõdesid rikkuda.

Aedniku kutse-eeetika, arvan, on tema kutse-alane **vastutus**, A ja O, põhjus ja tagajärg.